

Utredning om behov av bibliotek i Majorna och Linnéstaden samt redovisning av hur en omlokalisering av befintlig verksamhet på Världslitteraturhuset kan genomföras

Innehåll

1	Utredning om behov av bibliotek i Majorna och Linnéstaden samt redovisning av hur en omlokalisering av befintlig verksamhet på Världslitteraturhuset kan genomföras	1
2	Sammanfattning av föreslagna förändringar	4
3	Disposition och läsanvisning	5
4	Bakgrund till utredningsuppdrag	6
5	Begreppsdefinitioner	6
6	Befolkningsanalys i förhållande till biblioteksverksamhet	9
6.1	Stadsområde Centrum	10
6.2	Stadsområde Nordost	11
7	Majornas bibliotek	12
7.1	Nuläge	12
7.1.1	Programverksamhet, utlån och besök	13
7.1.2	Lokalisering	13
7.2	Förslag gällande renovering av Majornas bibliotek	14
7.2.1	Motiv till förslaget	14
7.2.2	Konsekvenser av förslaget	15
8	Linnéstadens bibliotek	18
8.1	Nuläge	18
8.1.1	Programverksamhet, utlån och besök	18
8.1.2	Lokalisering	19
8.2	Förslag till omlokalisering av Linnéstadens bibliotek	19
8.2.1	Motiv till förslaget	20
8.2.2	Konsekvenser av förslaget	21
9	Världslitteraturhuset	23
9.1	Bakgrund	23
9.2	Nuläge	24
9.2.1	Utlån och besök	25
9.2.2	Lokalisering	25
9.3	Förslag till förändrad profil och utveckling av Världslitteraturhusets verksamhet	26

9.3.1	Motiv till förslaget.....	27
9.3.2	Konsekvenser av förslaget.....	27
10	Frilagret	30
10.1	Bakgrund	30
10.2	Nuläge	31
10.2.1	Besök och initiativ samt öppettider.....	31
10.2.2	Lokalisering	32
10.3	Förslag till förändrat uppdrag	32
10.3.1	Motiv till uppdrag för kulturhus för unga	33
10.3.2	Konsekvenser av förslaget.....	34
10.4	Möjlig samverkan i det föreslagna folkbiblioteket i Lagerhuset.....	35
11	Beroenden och tidsplan	39

2 Sammanfattning av föreslagna förändringar

Förslaget berör två centrumbibliotek och ett profilbibliotek, dels i mellanområdet Gamlestaden – Utby i stadsområde Nordost, dels i mellanområdena Änggården – Olivedal – Annedal – Haga och Masthugget – Stigberget – Majorna i stadsområde Centrum. Förslaget påverkar dessutom verksamheten Frilagret som ligger i Lagerhuset i stadsområde Centrum.

- **Majornas bibliotek** (centrumbibliotek) renoveras för att kunna tillgodose mer ändamålsenliga och attraktiva lokaler för besökarna, och då speciellt för barn och deras vuxna. Samtidigt skapas en bättre fysisk arbetsmiljö för bibliotekets medarbetare.

För att säkerställa biblioteksservice under tiden för renovering undersöks möjligheten att öppna en biblioteksservicestation i entrén på Sjöfartsmuseet Akvariet. Om servicestationen efter öppnandet visar sig vara väl använd och fungerar utifrån de olika verksamheternas behov kan servicestationen bibehållas.

- **Linnéstadens bibliotek** (centrumbibliotek) omlokaliseras till Frilagrets lokaler i Lagerhuset med verksamhet för alla åldrar och med fokus på litteratur som konstform. Kultur- och programverksamheten på folkbiblioteket kommer också vara initiativbaserad och deltagardriven, det vill säga för och om samt av och med målgruppen unga och unga vuxna (13 – 30 år). Uppdraget Världslitteraturhuset flyttas till det nya biblioteket i Lagerhuset.

Det nya biblioteket blir ett symboliskt hem för Unesco Litteraturstaden Göteborg där samarbeten med kulturaktörer i Lagerhuset, samt övriga samarbetsparter kan bidra till ett levande hus med skapande verksamhet, fördrag och programverksamhet som riktar sig till alla med intresse för litteratur.

- **Världslitteraturhuset** (profilbibliotek) får ny profil riktad till unga vuxna och vuxna i lärande. Världslitteraturuppdraget flyttas och införlivas i folkbiblioteksverksamheten i Lagerhuset, nu med fokus på litteratur som konstform och med litteratur från hela världen. Barnavdelningen på nuvarande Världslitteraturhuset upphör och barn- och familjeverksamheten utvecklas och koncentreras i stället till övriga bibliotek i nordost för att möta behovet av läsfrämjande åtgärder i områden med socioekonomiska utmaningar.

Göteborgs Konsthalls personal nyttjar ett av våningsplanen som kontorsyta i väntan på att kunna flytta in i ny konsthall i det närbelägna Slakthusområdet vilket innebär att lokalerna används resurseffektivt och bidrar till att tillfälligt minska förvaltningens lokalkostnader.

Frilagrets arbetssätt, med initiativbaserad verksamhet för unga, sprids till kulturnämndens övriga kulturhus i staden; Kulturhuset Blå Stället, Kulturhuset Bergsjön, Kulturhuset Kåken och Frölunda Kulturhus. I och med förslaget kommer Frilagrets väl beprövade metoder och arbetssätt implementeras i övriga kulturhus i staden och når på så sätt fler unga i områden med socioekonomiska utmaningar. Del av Frilagrets koncept finns kvar i den nya folkbiblioteksverksamheten i Lagerhuset med kultur- och programverksamhet för och om samt av och med unga 13–30 år.

Kaféverksamheten på Frilagret avslutas. Kaféets yta behöver i det här förslaget kunna användas för biblioteks- och programverksamheten.

3 Disposition och läsanvisning

I föreliggande rapport beskrivs bakgrund till utredningsuppdraget därefter följer en kort översikt över olika begrepp som förekommer i rapporten vidare redovisas en befolkningsanalys i förhållande till biblioteksverksamhet i stadsområde centrum och stadsområde nordost. Därefter beskrivs de verksamheter som utredningen berör utifrån en gemensam disposition:

- › nuläge
- › förslag till beslut
- › motiv till förslaget
- › konsekvenser för:
  - de vi är till för
  - måluppfyllelse KF:s mål och nämndens prioriteringar
  - nämndens uppdrag att minska långsiktigt fasta kostnader

Vad gäller kulturhus för unga/Frilagret och Världslitteraturhuset ges dessutom en kort bakgrund till verksamhetens uppdrag och utveckling.

Slutligen beskrivs hur föreliggande förslag till förändringar är beroende av varandra och att det får konsekvenser för tidplan för genomförande.

4 Bakgrund till utredningsuppdrag

I samband med fastställande av Kulturnämndens lokalbehovsplan 2023 gav kulturnämnden förvaltningen i uppdrag att under 2024 återkomma till nämnden med en utredning gällande behov av bibliotek i Linnéstaden och Majorna. Därtill fick förvaltningen i uppdrag att svara på hur en omlokalisering av befintlig verksamhet på Världslitteraturhuset kan genomföras. När nämnden fastställde budget 2024 fick förvaltningen i uppdrag att under året fortsatt effektivisera verksamheten i syfte att minska de långsiktiga fasta kostnaderna. Samtidigt förändras behoven hos den verksamheten är till för när befolkningens sammansättning förändras och att pandemin delvis medfört nya vanor. Det gör att nämnden behöver hitta nya sätt att leverera på grunduppdraget för att möta invånarnas behov.

I föreliggande utredning svarar förvaltningen i ett samlingsärende på de båda uppdragen från kulturnämnden angående behov av bibliotek i Majorna och Linnéstaden samt uppdrag med förslag på hur en omlokalisering av befintlig verksamhet på Världslitteraturhuset kan genomföras.

Utredningen innehåller förslag på förändringar i verksamhet och lokalisering, motiv till förändring samt konsekvenser av föreslagna åtgärder. För att kunna genomföra föreslagna förändringar föreslås även förändringar i Frilagrets verksamhet vilket innebär att även denna verksamhet beskrivs enligt ovanstående rubricering.

5 Begreppsdefinitioner

Begreppet **socioekonomiska utmaningar** beskriver livsförhållanden för individer med sämre ekonomisk och social status i förhållanden till andra. Det finns invånare med sämre livsvillkor än andra i hela staden men det finns också geografiska områden där särskilda insatser krävs på grund av områdenas enligt officiell statistik höga koncentration av sociala och ekonomiska utmaningar.

Med begreppet **prioriterade målgrupper** menas de enligt bibliotekslagen prioriterade målgrupperna: barn och unga, personer med funktionsnedsättning och personer med andra modersmål än svenska, samt nationella minoriteter.

Vuxna i lärande är ett samverkansprojekt mellan kulturförvaltningen och arbetsmarknad- och vuxenutbildning (ArbVux). Verksamheten är riktad till målgruppen vuxenstuderande, primärt kortutbildade vuxna som studerar svenska. Sedan 2003 har biblioteken och ArbVux samverkat kring att erbjuda språktränande och läsfrämjande aktiviteter för målgruppen, som språkcaféer, bokcirklar på lätt svenska, visningar av bibliotek och biblioteksorientering, läxhjälp och mycket annat.

Det vidgade textbegreppet är ett uttryck som används i utbildnings-sammanhang och begreppet innefattar förutom det skrivna och talade ordet, bild, film och ljud. Det vidgade textbegreppet skrevs för första gången ut i klartext 1994 med argumenten att skolan bör gå i takt med det omgivande och föränderliga samhället där generell mediekompetens blir allt viktigare och att det därför inte längre räcker med "literacy", det vill säga att behärska skriftspråket.

Multi modala texter betyder texter där bild, film, ljud och skrift samspelar. Dagens unga är vana vid att kombinera olika uttrycksformer och använda sig av digital teknik för att skapa multimodala texter. Det kreativa skapandet med multimodala texter kan vara en inspirerande ingång till fördjupning av språk och läsning.

Bibliotekskategorier utgår från biblioteksutredningen Framtidens bibliotek i Göteborg som delar in folkbiblioteken i tre kategorier i linje med stadsutvecklingsstrategin: bibliotek i strategiska tyngdpunkter, bibliotek i tyngdpunkter och bibliotek på lokala torg. För att lättare kunna kommunicera internt vilken typ av bibliotek som avses så har kategorinamnen ändrats till:

- **Storbibliotek**
- **Centrumbibliotek**
- **Närbibliotek.**
- **Profilbibliotek**

Storbibliotek: I denna kategori finns stora bibliotek med hög tillgänglighet, utbud och service. Samtliga storbibliotek förutom Stadsbiblioteket ligger i samma byggnader som kulturhus. Strategiska tyngdpunkter är platser eller områden i staden, där det dels finns många boende i närheten, dels en hög frekvens av service, handel och arbetsplatser. Där finns en god kollektivtrafikförsörjning och en karaktär av många blandade funktioner.

Centrumbibliotek: I denna kategori återfinns medelstora bibliotek som har generösa öppettider och ett brett utbud av media och program.

Tyngdpunkter har utvecklats från mindre knutpunkter och ska på sikt likna innerstaden med hög befolkningstäthet, arbetsplatser, butiker och service. Två kriterier för platser eller områden som är eller kan utvecklas till tyngdpunkter är att ha ett lokalt torg med relativt hög befolkningstäthet inom 1 km samt viss tillgång till urbana verksamheter och service (tex bibliotek).

Närbibliotek: Bibliotek som är placerade i denna kategori är viktiga i sitt lokala sammanhang. Många boende har gångavstånd till biblioteket. Även barnen kan ibland ta sig själva till sitt lokala bibliotek. De här biblioteken har inte lika mycket öppet som de övriga biblioteken, men med meröppet ökar tillgängligheten betydligt. Biblioteken spelar en viktig roll i lokalsamhället och samarbetar med lokala aktörer, verksamheter på de lokala torgen, samt med föreningsliv, civilsamhälle etcetera.

Profilbibliotek kännetecknas av att förutom att ha ett utbud som medborgarna känner igen så tillkommer en särskild profil som tillför staden något extra. Det kan vara uppdrag mot särskild målgrupp eller ett särskilt medieinnehåll. Öppettider anpassas efter läge och uppdrag. Administration och personal kan utgå från ett större bibliotek. Etableringen kan ske i befintliga lokaler, till exempel i före detta butikslokaler.

Förutom ovanstående kategorier finns bibliotek som har meröppet, tillfälliga pop up bibliotek, biblioteksservicestationer och bokbussar.

I rapporten beskrivs de olika biblioteken utifrån ovanstående kategorinamn.

Ålderskategorier som används i utredningen:

Barn 0–18 år

Yngre barn 0–12 år

Unga 13–17 år

Vuxna från 18 år

Unga vuxna 18–30 år

Äldre (65+)

6 Befolkningsanalys i förhållande till biblioteksverksamhet

I samarbete med andra förvaltningar och civilsamhället kan biblioteket göra skillnad för fler. Samverkan och kunskapsutveckling tillsammans med förskola, skola och barnhälsovård i frågor som rör barns läsning och språkutveckling möjliggör jämlika uppväxtvillkor där folkbibliotekets fokus är barns och ungas fritid och ett familjecentrerat arbetssätt. I bostadsområden med socioekonomiska utmaningar bidrar biblioteket till samhällets utveckling genom öppna och trygga platser och verksamheter som upprätthåller och utvecklar demokratin. I samverkan med socialnämnder, allmännyttan, demokrati- och medborgarservice är biblioteket en kraft för att öka individens möjligheter till goda livsvillkor.

Folkhälsoarbete handlar om att påverka hälsan för delar av eller hela befolkningen och omfattar både hälsofrämjande och förebyggande insatser. Arbetet ska utgå från befolkningens livsvillkor, levnadsförhållanden och hälsa med syftet att utjämna påverkbara skillnader.

Behovsanalyser tas fram för varje stadsområde i Göteborg (Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst) och ger främst en lokal bild av befolkningens hälsa och livsvillkor. Behovsanalyserna tas fram inom ramen för samverkansavtalen gällande folkhälsa, familjecentrerat arbetssätt (FCA) och hälsotek/hälsolots, och kan användas i arbete för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. De ligger även till grund för de handlingsplaner som årligen tas fram för varje avtal. I avsnitten nedan om stadsområdena Centrum och Nordost refereras till dessa behovsanalyser.

Den senaste rapporten om barnfattigdom i landet Barnfattigdom i Sverige - Rädda Barnens årsrapport 2021 ¹ visar på en minskning av fattigdom bland barn i Göteborg från 13,9 procent till 11,8 procent mellan år 2016–2019 men att klyftorna för olika socioekonomiska förutsättningar har ökat.

I Delmos (Delegation mot segregation) årsrapport 2021 och segregationsbarometer² beskrivs att av de 11,8 procent av alla barn som lever under gränsen för skälig inkomststandard i Göteborg bor 25 procent av dessa i Angered jämfört med 5 procent i Örgryte. Resultatet av områdesanalysen som gjordes 2021 visar på stora skillnader mellan områdestyperna gällande förutsättningarna för utbildning, arbetsmarknad

¹ [Barnfattigdom i Sverige: Årsrapport 2021 | Save the Children's Resource Centre](#)

² [Segregation i Sverige – årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling \(delmos.se\)](#)

och boende en analys som fortsatt är aktuell. Boende i områden med socioekonomiska utmaningar har en lägre utbildningsnivå, förvärvsarbetar i lägre utsträckning och har följaktligen också lägre inkomster. Rapporten beskriver vidare att en större andel även bor i hyresrätt samt lever på en mindre bostadsyta vilket ses som ett tecken på hur begränsningar i tillgången på ekonomiska resurser leder till färre möjligheter att välja sitt boende och uppnå en hög levnadsstandard vilket kan påverka livschanserna negativt.

Å andra sidan påpekas att det inte endast är för människor som bor i områden med socioekonomiska utmaningar som livschanserna kan påverkas. Liknande mönster gällande utfall finns både inom och mellan områdestyperna, det vill säga det finns individer i samtliga områdestyper som har behov av individuella insatser. Det handlar därmed om att både ta i beaktande konsekvenserna av att bo och växa upp i ett område med socioekonomiska utmaningar och att individer oavsett var de bor får tillgång till rätt åtgärder.

6.1 Stadsområde Centrum

Sett till befolkningsmängd utgör Centrum det största stadsområdet där en tredjedel av göteborgarna bor. Mer än hälften av hushållen i hela stadsområdet Centrum är enpersonshushåll. Befolkningen i stadsområdet Centrum är socioekonomiskt stark men det förekommer stora variationer inom gruppen. Socialförvaltning Centrum har i sin behovsanalys för stadsområdet ³ listat ett antal folkhälso-utmaningar med stadsområdet. För målgruppen barn och unga lyfts risker med psykisk ohälsa. Vårdgivare vittnar om en trend med ökad psykisk ohälsa hos barn och unga samt att den psykiska ohälsan sjunker i åldrarna. Högst andel med nedsatt psykisk ohälsa finns i åldersgruppen unga vuxna 16 – 29 år. Socialförvaltning Centrum ser också risker med hög alkohol- och narkotikaanvändning i stadsområdet. Det kan innebära att barn växer upp i hemförhållanden med olika typer av utsatthet såsom dödsfall, psykisk ohälsa, missbruksproblematik, våld, kriminalitet och ekonomisk utsatthet.

Det är 30 procent av befolkningen i Centrum (16 – 84 år) som uppger besvär av ensamhet eller social isolering. Yngre personer uppger högst grad av ofrivillig ensamhet, dvs. negativa känslor till följd av en upplevd skillnad mellan önskad och faktisk nivå av sociala relationer. Äldre personer uppger i högst grad social isolering.

---

³ [Centrums behovsanalys för stadsområde centrum 2023](#)

Socialförvaltning Centrum beskriver att verksamheter som möter barnfamiljer i stadsområde Centrum rapporterar om psykisk ohälsa, beroende och missbruk hos föräldrar samt konflikter mellan vårdnadshavare. Verksamheterna beskriver också att många föräldrar upplever oro och prestationsångest samt tvivlar på sin föräldraförmåga. Det har uppmärksammat behov av särskilt anpassat stöd till föräldrar med kognitiva svårigheter och/eller som har barn med kognitiva svårigheter. Det finns även behov av anpassat stöd för föräldrar som skaffat barn på egen hand.

Äldre personer är ytterligare en särskilt utsatt grupp för psykisk ohälsa. Bland annat på grund av att flera faktorer som samvarierar med psykisk ohälsa ökar med åldern. Utöver fysiska hälsoproblem och sämre funktionsförmåga riskerar äldre också att få svagare socialt nätverk. Hög andel med riskabla alkoholvanor i åldersgruppen 65+ i kombination med ökad sårbarhet för alkoholens skadeverkningar med stigande ålder gör dessa till en uppmärksam riskgrupp för ohälsa.

I områdena runt biblioteket i Majorna finns många ensamhushåll, med och utan barn. Flest antal ensamboende äldre finns i Majorna. Antalet barnhushåll med ensamstående föräldrar är störst i Kungsladugård. Majorna och Stigberget har också stort antal ensamstående hushåll med barn. I Majorna-Stigberget-Masthugget har 22% utländsk bakgrund, vilket är lägre än Göteborgsnittet på 39 procent. Majorna, Kungsladugård, Stigberget och Sanna sticker ut som områden där störst andel barn (inom stadsområdet Centrum) bor i hushåll med låg ekonomisk standard.

6.2 Stadsområde Nordost

Stadsområde Nordost är det minsta stadsområdet befolkningsmässigt i Göteborgs stad. Enligt Socialförvaltningen Nordost undersökningar bor här en högre andel barn och en lägre andel äldre än i övriga stadsområden. Andelen personer med utländsk bakgrund utgör 69,5 procent jämfört med hela Göteborg där andelen är 38,5 procent.

De socioekonomiska livsvillkoren i stadsområdet är sämre än i övriga Göteborg. Andelen personer med eftergymnasial utbildning är lägre och arbetslösheten högre. Medelinkomsten är lägre i Nordost än i Göteborg som helhet. De socioekonomiska förutsättningarna i Gamlestaden-Utby och Östra Angered är dock betydligt bättre än i övriga delar av stadsområdet. Andelen personer som lever i trångboddhet är förhållandevis hög, i synnerhet bland barnhushållen. Färre andel barn är i Nordost inskrivna i förskoleverksamhet jämfört med hela Göteborg. År 2021 gick

totalt 966 elever i Göteborg ut årskurs 9 utan behörighet till gymnasiets yrkesprogram och av dessa bodde 392 (41 procent) i stadsområde Nordost.

Nordost sticker också ut jämfört med övriga stadsområden i frågan om livsvillkor för 16 – 84-åringar. En högre andel i befolkningen beskrivs som socialt isolerade, upplever ekonomisk stress och har ett lågt socialt kapital än övriga stadsområden. Valdeltagande är lågt och mellanmännisklig tillit är förhållandevis låg i Nordost, men samtidigt är befolkningen mer nöjd och har ett högre förtroende för stadens verksamheter än andra stadsområden.

De äldre i Nordost har en hög grad av social isolering och en högre andel livsstilsrelaterade sjukdomar än övriga stadsområden. Socialförvaltningen Nordosts bedömning är att det generellt i stadsområdet inte råder någon större brist på lokaler utan problemen snarare ligger i lokalernas begränsningar.

7 Majornas bibliotek

7.1 Nuläge

Majornas bibliotek öppnade 1902 och är ett av Göteborgs äldsta bibliotek. Under de drygt hundra år som har gått har biblioteket haft tre olika adresser i Majorna. I juli 1962 invigdes biblioteket på Chapmans torg där det finns än i dag. Torget kan beskrivas som en stor innergård i sten som ramas in av hyresrätter byggda i rött tegel. Lokalerna var från början tänkta att användas som en biograf vilket präglar biblioteket. I direkt anslutning till biblioteket finns en mindre lokal för publika aktiviteter som samnyttjas med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen.

Majornas bibliotek är en av många verksamheter runt torget som samverkar i Chapman United, en förening kring Chapmans torg som vill lyfta torget genom evenemang som gatufester, julmarknader och livemusik. På evenemangen kan besökare delta på sagostunder, bryggerivisning, teaterworkshop eller lyssna på poesi. Några andra är fastighetsbolaget Källfelt, Faktum, GEST, Crippas Café (scen för musik, litteratur, kulturarrangemang), Majornas Bryggeri, Majornakyrkan och Chapmans Konditori.

7.1.1 Programverksamhet, utlån och besök

Majornas bibliotek har precis som flera andra bibliotek ett vikande antal besökare och utlån i jämförelse med innan pandemin. Utlån av media har dock ökat 2023 medan biblioteksbesöken minskat i jämförelse med året innan. Majornas bibliotek är det fjärde mest använda biblioteket i Göteborgs Stad sett till antal besök och utlån, följt av Linnéstadens bibliotek. Skönlitteratur för barn är den mest utlånade kategorin följt av skönlitteratur för vuxna.

Biblioteket har också sedan många år en uppskattad programverksamhet för både barn och vuxna. Återkommande programpunkter är bokklubb, läsecirklar med teman, sagostund och träna svenska. Läxhjälp och Språkcafé arrangeras återkommande genom verksamheten Vuxna i lärande.

Majornas bibliotek	2023	2022
Utlån av media	128 000	124 000
- varav media för barn	53 000	51 000
Biblioteksbesök	119 000	151 000

Majornas bibliotek såväl som övriga centrumbibliotek i staden har generösa öppettider; måndag – torsdag 10-19, fredag 10 -17 och lördag 11-15. Klockan 8.30-10.00 på vardagar kan användare lämna tillbaka media i en låda utanför biblioteket. Majornas bibliotek är inte ett meröppet-bibliotek.

7.1.2 Lokalisering

Lokalen ägs av en privat fastighetsägare och lokalytan är 763 kvm. Biblioteket renoverades under våren 2013 och som förvaltningen tidigare aviserat i Kulturnämndens lokalbehovsplan 2023 är lokalerna eftersatta och kräver upprustning för att möta dagens behov av biblioteksverksamhet. Det är akustikproblem i biblioteket, ytskikten behöver en översyn, inredningen är uttjänt och belysningen behöver bytas. Samtidigt behövs lokalen omdisponeras för att ge bättre förutsättningar för programverksamheten.

7.2 Förslag gällande renovering av Majornas bibliotek

Majornas bibliotek föreslås utvecklas till att vara ett folkbibliotek med fokus på yngre barn 0 – 12 år deras vuxna samt äldre. I samband med renovering kommer lokalerna anpassas för att kunna erbjuda programverksamhet för i första hand barn och deras vuxna på ett mer attraktivt och tillgängligt sätt. Även den äldre befolkningen kommer ges utrymme efter anpassning och upprustning av lokalerna. Den mindre lokal som ligger i anslutning till biblioteket och som samnyttjas med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, bjuder också in till att användas på innovativa sätt. Detta skapar goda förutsättningar för biblioteket att arbeta deltagardrivet samt öppna upp för fler arrangemang i samverkan. Att arbeta med användardrivna utvecklingsmetoder, gärna tillsammans med samverkansparter, är ett sätt att anpassa verksamheten och forma den efter invånarnas behov och önskemål.

För att öka servicen ytterligare i mellanområdet Majorna – Stigberget – Masthugget, föreslås en biblioteksservicestation inrättas i Sjöfartsmuseet Akvariets entré, framför allt under tiden för renoveringen av Majornas bibliotek, men om så är möjligt och efter genomförd utvärdering, bibehålla biblioteksservicestationen.

7.2.1 Motiv till förslaget

Biblioteken ska erbjuda en attraktiv, relevant och likvärdig biblioteksservice. För att möta dagens behov krävs att Majornas bibliotek får mer ändamålsenliga lokaler. Lokalen är eftersatt och behöver en upprustning. Biblioteket behöver anpassas efter närområdets framväxt och användarnas förändrade beteenden. Möjligheterna med en upprustning i kombination verksamhetsutveckling är flera; samverkan med lokalsamhällets starka kulturliv, utveckling av programverksamheten, stärkt uppsökande arbete till prioriterade målgrupper och att biblioteket blir en än mer värdefull mötesplats för barn och deras vuxna samt äldre.

I bedömningen om att biblioteket kan vara kvar i nuvarande lokaler har det gynnsamma geografiska läget vid Chapmans torg med goda kommunikationsmöjligheter beaktats samt att det är osäkert var en annan lokal skulle kunna hittas med samma fördelaktiga geografiska läge.

Fastighetsägaren ställer sig positiv till att anpassa bibliotekslokalen efter dagens behov och standard och är mån om att behålla biblioteket som hyresgäst. Chapmans Torg uppskattas av invånarna i området och här finns

flera kulturverksamheter för barn som även fortsatt kan locka barnfamiljer att besöka biblioteket.

7.2.2 Konsekvenser av förslaget

För dem vi är till för - befintliga målgrupper och potentiella målgrupper

Ett nyrenoverat folkbibliotek med en attraktiv miljö för barn bedöms vara positiv framför allt för barnfamiljer i mellanområdet Masthugget - Stigberget - Majorna. Med en ny barnavdelning, nya aktivitetsytor och stärkt samverkan med lokalsamhället kan biblioteket bli en än mer värdefull mötesplats och hälsofrämjande arena för barn och deras vuxna. Den väl tilltagna barnavdelningen ska uppmuntra och inspirera det nyfikna barnet.

Som beskrivits ovan rapporterar Socialförvaltningen Centrum i sin befolkningsanalys att Majorna är barnrikt och antalet ensamhushåll med barn är stor. Det finns också folkhälsoutmaningar i området som berör barn och deras vuxna. Genom att fokusera på barnen och deras vuxna samt äldre både till ytan och i utbudet, kan biblioteket som mötesplats ytterligare förstärkas. En ombyggnad skapar möjligheter att anpassa lokalerna för kulturverksamhet för barn. Det gör att Majorna bibliotek lättare kan arrangera aktiviteter för förskolor och skolor via KuBo, samverka ännu mer med förskolor i närområdet och tillgängliggöra mer kultur för målgruppen.

Att arrangera utanför bibliotekets väggar sänker trösklarna för att fler ska delta och fungerar relationsbyggande med lokalsamhället. Majornas bibliotek är beläget på ett torg tillsammans med flera andra kulturaktörer. Det gör att det finns förutsättningar att i samverkan aktivera platsen och möta invånarna där biblioteket finns. I en större skala ingår biblioteket i ett stråk av kulturverksamheter. I samverkan med det rika kulturlivet finns möjlighet för verksamheten att nå ut till fler med det läsfrämjande arbetet, bygga broar in till biblioteket och berika det egna utbudet.

Utifrån ett barnperspektiv och med grund i de folkhälsoutmaningar som finns i området kan biblioteket göra skillnad i sin lokala kontext. I närområdet finns flera verksamheter som riktar sig till barn med funktionsnedsättning. En stärkt samverkan med exempelvis Dalheimers hus skapar förutsättningar att utveckla bibliotekets verksamhet efter målgruppens behov och tillgängliggöra verksamheten för barn som sällan deltar i kulturupplevelser idag.

Ett folkbibliotek med fokus på målgruppen barn och deras vuxna samt äldre kan, efter renovering, ge bättre möjlighet för de publika arrangemangen vilket skulle stärka det läsfrämjande arbetet. Idag har Sjöfartsmuseet Akvariets barnavdelning ett stort antal besökande både från lokalsamhället, göteborgare från andra delar av staden men lockar också turister från övriga Sverige så väl som från andra länder. Ett bibliotek med barn- och familjeverksamhet bedöms kunna locka fler besökare genom ökad profilering och en attraktiv och trygg innemiljö.

För de äldre besökarna är det fortsatt viktigt att det finns plats för att läsa tidningar och böcker samt delta i bibliotekets programverksamhet riktad till målgruppen vilket kommer beaktas vid planering av bibliotekets ytor i samband med den föreslagna renoveringen.

Förvaltningens bedömning är att biblioteksservicen i området skall kunna säkras under perioden för renovering bland annat genom att en biblioteksservicestation inrättas i Sjöfartsmuseet Akvariets entré.

Måluppfyllelse: KF:s mål och nämndens prioriteringar

Göteborg ska vara en jämlik och trygg stad där alla invånare ges inflytande och möjlighet till delaktighet.

Nämnder ska arbeta aktivt med delaktighet, inflytande och löpande medborgardialog samt bidra till det kommunövergripande demokratiuppdraget. Alla som bor och vistas i Göteborg ska kunna känna sig trygga och de kommunala verksamheterna ska bidra till att minska otryggheten. Under året ska förvaltningen bland annat prioritera att fler barn och unga får uppleva minst en konst- eller kulturupplevelse per år och att öka tryggheten för användarna av de publika verksamheterna samt utveckla hur de publika verksamheterna arbetar med inflytande och delaktighet för dem verksamheten riktar sig.

Förvaltningens bedömning är att förslaget kan bidra till ökad måluppfyllelse då biblioteksverksamheten på Majornas bibliotek är tänkt att rikta sig till målgruppen barn, deras vuxna samt äldre i första hand, vilket gör att resurser och kompetens kan koncentreras till dessa målgrupper. Vid renovering av lokalen kommer aspekten gällande trygghet för användarna i den publika verksamheten särskilt beaktas.

Segregation i Göteborg ska brytas.

Kulturnämndens verksamheter skapar förutsättningar för människor med olika bakgrund och åldrar att mötas och att besöka olika delar av staden, vilket bygger tillit mellan människor. Under året ska förvaltningen bland

annat prioritera att säkra en mer likvärdig tillgång till konst och kultur i hela staden och att fortsätta det långsiktiga arbetet med att anpassa inriktningen på stadens biblioteksverksamhet till invånarnas behov, förväntningar och upplevelser. Biblioteksverksamhet och läsfrämjande insatser ska prioriteras i områden med socioekonomiska utmaningar och insatser ska genomföra för att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet.

I förslaget om en upprustning av Majornas bibliotek och med fokus på barn och deras vuxna samt äldre bedömer förvaltningen att verksamheten bidrar till måluppfyllelse.

Göteborgs Stad ska ha en välfärd som möter göteborgarnas behov

Kulturen ska ge människor möjlighet att frigöra sina tankar och sin skaparkraft genom ökad kunskap och tillgänglighet. De kommunala kulturinstitutionerna och de fria kulturutövarna är en viktig del i den kulturella välfärden. Det är nämndens grunduppdrag att driva och utveckla publika kulturinstitutioner och mötesplatser som inte åligger annan nämnd. Nämnden ska planera verksamheten utifrån ekonomiska förutsättningar, grunduppdraget och behov hos de verksamheten riktar sig till.

Förvaltningens ska under året prioritera att säkra den kulturella infrastrukturen i staden vilket sker genom årlig revidering av kulturnämndens lokalbehovsplan, genom politiska uppdrag och genom nämndens grunduppdrag. Förslaget bedöms svara mot denna prioritering.

I samband med föreliggande rapport har undersökningar och rapporter som Rädda Barnens och Delmos årsrapporter från 2021 MUCF:s rapport Ung idag 2023, samt Socialförvaltningen Centrum och Socialförvaltningen Nordost befolkningsanalyser beaktats och analyserats i förhållande till statistik kopplat till programbesök, biblioteksbesök och utlån. Förvaltningen kommer genomföra en mer fördjupad förstudie vid eventuellt beslut om upprustning och profilering av Majornas bibliotek.

Nämndens uppdrag att minska långsiktigt fasta kostnader

Förslaget att renovera och anpassa nuvarande lokaler för Majornas bibliotek bedömer förvaltningen vara mer kostnadseffektivt än att hyra in nya lokaler, då marknadshyran i området ligger högre än befintlig hyra. Förslaget ligger således i linje med nämndens uppdrag att minska långsiktigt fasta kostnader. Detta trots att en renovering i nuvarande lokaler kommer generera en något högre hyra än idag.

8 Linnéstadens bibliotek

8.1 Nuläge

Linnéstadens bibliotek har ett brett utbud av medier, litteratur i alla genrer och olika ämnen, för alla åldrar. Flertal utbildningsanordnare är etablerade i närområdet vilket medför en efterfrågan på studieplatser och läsplatser. Utbudet av programverksamhet är något lägre än för andra bibliotek inom samma kategori då det inom Linnéstaden upptagningsområde erbjuds ett stort och brett kulturutbud för invånarna från ett flertal andra kulturaktörer. Exempel på programutbud som erbjuds på biblioteket är läxhjälp och träna svenska, queer bokcirkel för unga, bokklubb för barn, babysång, barnteater, workshops, föredrag och mindre utställningar.

8.1.1 Programverksamhet, utlån och besök

Linnéstadens bibliotek har precis som flera andra bibliotek ett vikande antal besökare och utlån i jämförelse med besökare och utlån innan pandemin 2019. Idag har i Linnéstadens bibliotek i princip samma antal besökare och utlån per år som Majornas bibliotek. 2022 var det valår och biblioteket agerade förtidsröstningslokal, därav noteras att besöksantalet var högre 2022 än 2023. Skönlitteratur för barn är den kategori som lånas mest, följt av skönlitteratur för vuxna.

Linnéstadens bibliotek	2023	2022
Utlån av media	127 000	131 000
- varav media för barn	56 900	59 600
Biblioteksbesök	158 000	172 000

Linnéstadens bibliotek är ett centrumbibliotek. Det innebär att det kategoriseras som ett mellanstort bibliotek med generösa öppettider; måndag – torsdag 10–19, fredag 10–17 och lördag 10–14. Mellan klockan 8–10 på vardagar kan användare lämna tillbaka sina böcker i inlämningsautomaten samt hämta och låna det de reserverat.

8.1.2 Lokalisering

Linnéstadens bibliotek på Första långgatan 28 A, ligger i bottenplan i det tidigare stadsdelshuset och lokalytan är totalt 620 kvm. Fastigheten ägs av en privat fastighetsägare och kulturnämnden disponerar lokalen genom nyttjanderättsavtal. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen är huvudhyresgäst och förvaltningen har aviserat att de har behov av en samlingslokal och mötesrum för sina medarbetare i området. Eventuellt skulle detta behov kunna kombineras med en mötesplats för äldre.

Linnéstadens bibliotek har en relativt sett hög användning och mer ändamålsenliga lokaler bedöms vara en förutsättning för att fortsatt kunna möta de olika användargruppernas behov. Förvaltningen bedömer att biblioteket kan nå en bredare målgrupp och fler användare med en annan placering.

Bibliotekslokalen motsvarar inte de krav på utveckling som verksamheten står inför, vilket beskrivs i Kulturnämndens Lokalbehovsplan 2023. Arbetsmiljön för bibliotekspersonalen är inte optimal gällande inomhustemperatur både sommar och vinter, därtill är utrymmet för kontor begränsat.

8.2 Förslag till omlokalisering av Linnéstadens bibliotek

Linnéstadens bibliotek föreslås flyttas till Frilagrets lokaler i Lagerhuset vid Heurlins plats 1 med fokus på litteratur som konstform och det vidgade textbegreppet.⁴ Uppdraget Världslitteraturhusuppdraget föreslås flyttas hit och blir en kreativ plats som lockar till litterär fördjupning och skapande över generationsgränser där programverksamhet samt deltagardrivna och initiativbaserade aktiviteter ger kraft och näring till växande i läsning, skrivande, berättande och dramatisering. Kultur- och programverksamheten på folkbiblioteket kommer delvis vara initiativbaserad och deltagardriven för och om samt av och med målgruppen unga och unga vuxna 13 – 30 år. Biblioteket föreslås initiera en tät samverkan med övriga verksamheter inom kulturnämndens övriga bibliotek och kulturhus där kunskap delas om metoder och arbetssätt för ungas delaktighet för att tillsammans uppnå högre kvalitet i verksamheten.

---

⁴ Det vidgade textbegreppet är ett uttryck som används i utbildningssammanhang och begreppet innefattar förutom det skrivna och talade ordet, bild, film och ljud.

Verksamhetens processer föreslås präglas av ungas delaktighet, i samverkan med aktörer i Lagerhuset och i staden.

Göteborg är utsedd av Unesco till en av världens litteraturstäder och folkbiblioteken är kärnan i litteraturens infrastruktur i staden. Unescos nätverkets övergripande mål är att bidra till FN:s globala hållbarhetsmål (Agenda 2030) genom samarbete mellan kreativa städer som vill utvecklas. Det nya biblioteket kan genom förslaget bli ett symboliskt hem för Unesco Litteraturstad Göteborg samtidigt som Unesco Litteraturstad Göteborg också kan stödja och bidra till biblioteksverksamhetens utveckling.

Programverksamhet för yngre barn och deras vuxna föreslås koncentreras till Majornas bibliotek för att bättre kunna möta barns behov i ett mer tillgängligt och attraktivt bibliotek efter en upprustning av lokalen, men alla målgrupper inklusive barn är välkomna att besöka och använda det nya biblioteket i Lagerhuset.

8.2.1 Motiv till förslaget

Motivet till förslaget är i första hand att kulturförvaltningen behöver bibehålla kvaliteten och öka måluppfyllelsen samtidigt som verksamhetens långsiktiga kostnader behöver minska. Därtill uppfyller nuvarande bibliotekslokal inte krav för verksamhetens behov och arbetsmiljö för personal. Kulturförvaltningen står som andrahands-hyresgäst med ettårskontrakt och har därmed möjlighet att avsluta inhyrning av lokal under 2025.

Enligt förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028 ska folkbiblioteken synliggöra litteraturens kraft att vidga människors världar och bidra med nya perspektiv. Biblioteken ska ytterligare värna om litteraturens egenvärde som konstform och läsningen som en konstnärlig upplevelse. Litteratur kan utmana normer, värderingar och utforska filosofiska frågor som bidrar till samhällets kulturella och intellektuella utveckling. Genom att lyfta litteraturen och fördjupade samtal om dess innehåll bidrar biblioteken till individens möjlighet att förstå sig själv och andra, få konstupplevelser som ger reflektion, perspektiv och igenkännande. Förvaltningen bedömer att ett folkbibliotek med uttalat fokus på litteratur som konstform möter användarnas behov inom upptagningsområdet.

Endast Stadsbiblioteket, Frölunda bibliotek, Härlanda - Örgryte bibliotek och Majornas bibliotek hade fler utlån än Linnéstaden under 2023. Biblioteket låg 2023 på tredje plats i antal reservationer som önskas hämtas/lämnas på biblioteket. Sammantaget bedömer förvaltningen att ett

folkbibliotek med ny geografisk placering i området möter invånarnas behov av biblioteksservice samtidigt som förvaltningen kan säkra en god arbetsmiljö i det publika utrymmet för medarbetarna.

Den inhyrda ytan på bottenplan i Lagerhuset består av 679 kvm samlingslokal och 239 kvm lagerlokal. Förslaget förutsätter att kaféverksamheten på Frilagret, som inte ingår i nämndens grunduppdrag, avslutas. Den kontorslokal som ingår i nämndens hyra av Lagerhuset på våning 1 bidrar också till stora förbättringar gällande arbetsmiljön då dagens kontorsutrymme på Första Långgatan 28 A är mycket begränsat och inte uppfyller kraven från verksamheten.

8.2.2 Konsekvenser av förslaget

För dem vi är till för

Det nya folkbiblioteket i Lagerhuset kommer erbjuda ett brett utbud av skönlitteratur (lyrik och prosa) från hela världen, samt kultur- och programverksamhet också för och om samt av och med målgruppen unga och unga vuxna (13 – 30 år). Det litterära intresset hos befolkningen möts med skönlitteratur och facklitteratur för barn, unga och vuxna, samt tidskrifter och dagstidningar. För barnfamiljer i mellanområdet Änggården - Olivedal, Annedal - Haga samt Masthugget - Stigberget - Majorna kommer barnprogramverksamheten i första hand koncentreras till Majornas bibliotek men babysång och övrig biblioteksverksamhet riktas till de allra mista barnen kommer även fortsättningsvis erbjudas.

Övriga folkbibliotek i stadsområde Centrum är Stadsbiblioteket och Guldhedens bibliotek som också erbjuder programverksamhet för barn. Samtidigt bör påpekas att dessa bibliotek redan idag kan vara ett förstaval för en del invånare i mellanområdet. För Änggårdsborna kan Högsbo bibliotek och Frölunda bibliotek vara möjliga förstaval. Biblioteket antas nå en delvis ny målgrupp och därmed nya användare och besökare med en geografisk placering vid Heurlins plats. Linnéstadens biblioteks omlokalisering bedöms inte påverka användare och besökare negativt då det nya folkbiblioteket kommer finnas i samma område som idag. Avståndet från Botaniska Trädgården i Änggården till Första Långgatan 28 A, jämfört med avståndet till Heurlins plats 1, är endast hundra meter längre bort.

Det finns redan idag möjlighet att besöka bokbussen i mellanområdet på söndagar och bussen stannar då på Carl Grimbergsgatan 34, Storängsgatan

2 och på Mariagatan 12 (vid Plaskdammen). Därtill finns Stadsbiblioteket 300 kvadrat vid Brunnstorget med generösa öppettider. Sammantaget bedömer förvaltningen att biblioteksservicen inte kommer påverkas negativt och med detta förslag utan snarare få en mycket positiv effekt för invånarna i staden.

Måluppfyllelse: KF:s mål och nämndens prioriteringar

Göteborg ska vara en jämlik och trygg stad där alla invånare ges inflytande och möjlighet till delaktighet.

Under året ska förvaltningen bland annat prioritera att fler barn och unga får uppleva minst en konst- eller kulturupplevelse per år och att öka tryggheten för användarna av de publika verksamheterna samt utveckla hur de publika verksamheterna arbetar med inflytande och delaktighet för de verksamheterna riktar sig.

I föreliggande förslag bedömer förvaltningen att förslaget kan bidra till ökad måluppfyllelse då program- och kulturverksamheten på det nya folkbiblioteket i Lagerhuset också kommer rikta sig till målgruppen 13–30 år. Genom förslaget att ha fokus på målgruppen unga med intresse för litteratur kan resurser och kompetens omkring läsfrämjande insatser och deltagardriven verksamhet koncentreras till det nya folkbiblioteket.

Vid anpassning av lokal i Lagerhuset kommer aspekten gällande trygghet för användarna i den publika verksamheten särskilt beaktas.

Segregation i Göteborg ska brytas.

Kulturnämndens verksamheter skapar förutsättningar för människor med olika bakgrund och åldrar att mötas och att besöka olika delar av staden, vilket bygger tillit mellan människor. Under året ska förvaltningen bland annat prioritera att säkra en mer likvärdig tillgång till konst och kultur i hela staden och att fortsätta det långsiktiga arbetet med att anpassa inriktningen på stadens biblioteksverksamhet till invånarnas behov, förväntningar och upplevelser. Biblioteksverksamhet och läsfrämjande insatser ska prioriteras i områden med socioekonomiska utmaningar och insatser ska genomföras för att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet.

I förslaget om ett folkbibliotek med världslitteratur och litteratur som konstform i fokus bedömer förvaltningen att måluppfyllelsen framför allt ökar gällande förvaltningens prioritering att fortsätta det långsiktiga arbetet med att anpassa inriktningen på stadens biblioteksverksamhet till invånarnas behov, förväntningar och upplevelser. Förvaltningen kan

genom att minska långsiktiga fasta kostnader också prioritera biblioteksverksamhet i områden med socioekonomiska utmaningar som till exempel genom att vara aktiv part vid etablering av en mötesplats i Gårdsten där det bland annat kommer finnas möjlighet för invånarna att reservera samt hämta och lämna media.

Göteborgs Stad ska ha en välfärd som möter göteborgarnas behov

Kulturen ska ge människor möjlighet att frigöra sina tankar och sin skaparkraft genom ökad kunskap och tillgänglighet. De kommunala kulturinstitutionerna och de fria kulturutövarna är en viktig del i den kulturella välfärden. Det är nämndens grunduppdrag att driva och utveckla publika kulturinstitutioner och mötesplatser som inte åliggör annan nämnd. Nämnden ska planera verksamheten utifrån ekonomiska förutsättningar, grunduppdraget och behov hos de verksamheten riktar sig till.

Förvaltningens ska under året prioritera att säkra den kulturella infrastrukturen i staden vilket sker genom årlig revidering av kulturnämndens lokalbehovsplan, genom politiska uppdrag och genom nämndens grunduppdrag. Förslaget bedöms svara mot denna prioritering.

I samband med föreliggande rapport har undersökningar och rapporter som Rädda Barnens och Delmos årsrapporter från 2021, MUCF:s rapport Ung idag 2023 samt Socialförvaltningen Centrum och Socialförvaltningen Nordost befolkningsanalyser beaktats och analyserats i förhållande till statistik kopplat till programbesök, biblioteksbesök och utlån. Förvaltningen kommer genomföra en mer fördjupad förstudie vid eventuellt beslut om flytt av Linnéstadens bibliotek till ny geografisk plats.

Nämndens uppdrag att minska långsiktigt fasta kostnader

I förslaget att flytta biblioteksverksamheten till lokaler i Lagerhuset innebär det en minskning av långsiktiga kostnader då den nuvarande lokalen på Första Långgatan 28 A sägs upp och kulturförvaltningen redan hyr den aktuella lokalen i Lagerhuset.

9 Världslitteraturhuset

9.1 Bakgrund

Inrättandet av ett Världslitteraturhus föregicks av att kommunfullmäktige tillstyrkt en motion av Maria Berntsson (KD) gällande ett

Världslitteraturhus. Kulturnämnden fick i uppdrag av kommunfullmäktige (2014-02-06 §25) att i samverkan med SDN Östra Göteborg utreda förutsättningarna för att skapa ett Världslitteraturhus i Gamlestaden. Efter åiterrapportering till kommunfullmäktige godkändes utredningen och uppdraget förklarades fullgjort (2015-05-21 § 94).

I samband med överföring av biblioteken till kulturnämnden från och med 1 april 2019 (2019-03-28 § 19 Dnr 0329/19) överfördes kommunbidraget för resursnämndsuppgifterna Världslitteraturhus från SDN Östra Göteborg till kulturnämnden.

9.2 Nuläge

Världslitteraturhuset öppnade i december 2018 i nybyggda lokaler vid Gamlestads Torg och ersatte dåvarande Gamlestadens bibliotek. Det är ett så kallat profilbibliotek vilket innebär att det har ett unikt uppdrag, tydlig identitet och ett profilerat utbud. Biblioteket används både av boende i närområdet och av studerande som uppfattas välja biblioteket tack vare läget vid kollektivtrafikens knutpunkt. Världslitteraturhuset har barn- och ungdomsverksamhet, erbjuder läsning och inspiration till litteratur från olika delar av världen, har ett mångspråksperspektiv, programverksamhet och erhåller service med snabba biblioteksärenden. Arbetet med vuxna i lärande är en viktig del av bibliotekets verksamhet. Här samverkar bibliotek och ArbVux kring att erbjuda språktränande och läsfrämjande aktiviteter för målgruppen, som språkcaféer, bokcirklar på lätt svenska, visningar av bibliotek och biblioteksorientering, läxhjälp och mycket annat.

Verksamheten har sedan öppnandet arbetat med att tolka, konkretisera och förverkliga uppdraget att vara ett världslitteraturhus. Biblioteket erbjuder relevant skönlitteratur från olika delar av världen, med ett vidgat textbegrepp och mångspråk som inslag. Programverksamheten breddar ingången till världslitteraturen.

Under 2023 har ett projekt gällande konceptutveckling världslitteratur därför initierats med uppdrag att ta fram metoder och arbetssätt för en mer hållbar planering och struktur för uppdraget världslitteratur. Detta uppdrags slutsatser och idéer som involverat medarbetarna har tagits tillvara och beaktats i föreliggande utredningsuppdrag, vilket bidragit till det förslag som presenteras gällande en flytt av biblioteksverksamhet till Lagerhuset samt den nya föreslagna inriktningen litteratur som konstform.

Göteborg utsågs 2021 av Unesco till en kreativ stad, Litteraturstaden Göteborg. Staden ingår i ett internationellt nätverk med litteraturstäder och vill genom det förbättra läs- och skrivförmågan som ett medel att främja

social hållbarhet, bredda deltagande i kulturlivet och stärka medie- och informationskunnigheten. Ambitionen är att utveckla litteratur som en drivkraft för hållbar stadsutveckling med fokus på demokrati, jämställdhet och flerspråkighet. I samband med uppdraget att konkretisera konceptet skapades ett eget rum för Unesco Litteraturstaden Göteborg i Världslitteraturhuset. Där finns nu information och material om Litteraturstaden och möten ska kunna genomföras med ett mindre antal deltagare.

9.2.1 Utlån och besök

Världslitteraturhuset är ett av avdelningens profilerade bibliotek och har ett specifikt uppdrag för staden som särskiljer det från övriga folkbibliotek. Statistiken indikerar att unga vuxna- och vuxenverksamheten ökar i efterfrågan och att barnverksamheten minskar. Programbesök för barn är i första hand sagostunder för yngre barn.

VLH	2023	2022
Utlån av media	43 000	37 000
- varav media för barn	21 000	20 000
Biblioteksbesök	82 000	82 000

Världslitteraturhuset är ett profilbibliotek med generösa öppettider. Öppettiderna motsvarar övriga centrumbibliotek; måndag – torsdag 10-19, fredag 10 -17 och lördag 11-15.

9.2.2 Lokalisering

Verksamheten är disponerad på flera plan utan interntappa eller egen hiss, vilket idag medför svårigheter med bemanning, trygghet och säkerhet för besökare såväl som för personalen. 2022 genomfördes ändringar i lokalerna. Ett av planen blev kontor och beståndet fokuserades utifrån uppdragen med världslitteratur. Facklitteratur för vuxna togs bort helt och antal språk minskades ner. På våningsplan ett har avdelningen Bibliotek och kulturhus ett kontor för enheten kommunikation och marknad. Våning två är bibliotek för barn och unga, våning tre för vuxna. På våning fyra finns bibliotekets konferens/mötesdel, med ett större konferensrum/mötesrum. Den externa aktören Berättarministeriet bedriver också sin verksamhet på detta våningsplan. Våning fem som är översta

våningen är kontorsplan för bibliotekspersonalen.

Ingen del av bibliotekslokalen är belägen på entréplan och en sådan placering är generellt en brist för ett bibliotek, som då har betydligt svårare att nå nya användare. Lokalerna bedöms inte lämpliga för biblioteksverksamhet och att bedriva publik verksamhet i lokalerna är ineffektivt och resurskrävande. De två planen för allmänheten kräver dubbel så hög bemanning än vad behovet skulle varit i en byggnad med endast ett plan utifrån besök och antal utlån.

Den totala lokalytan är 1 356 kvm och hyreskontraktet med privat fastighetsägare löper ut 2028.

9.3 Förslag till förändrad profil och utveckling av Världslitteraturhusets verksamhet

Det nya profilbiblioteket på Gamlestads Torg föreslås få ett nytt namn, med profil unga vuxna och vuxna i lärande. Uppdraget Världslitteraturhuset vidgas till att gälla litteratur som konstform med litteratur från hela världen. Barnavdelningen upphör och programverksamheten för barn och deras vuxna utvecklas och koncentreras i stället till övriga bibliotek i nordost. Det kommer fortsatt gå att besöka samt reservera, låna och lämna tillbaka medier på biblioteket på Gamlestads Torg

Plan ett rymmer som nu kontorsplatser för enheten kommunikation och marknad. Plan två föreslås nyttjas som kontorsplatser för Göteborgs Konsthalls personal i väntan på nya lokaler i Slakthusområdet. Biblioteksverksamheten bedrivs på plan tre, fyra och fem. Plan tre är öppen för målgruppen unga vuxna och vuxna i lärande. På plan fyra kan språkcaféer, läxhjälp, bokcirklar och föredrag för målgruppen hållas, där finns en hörsal och ett utrymme med runda bord och stolar. Plan fem är fortsatt kontor för bibliotekspersonalen.

Inför att hyreskontraktet löper ut 2028 behöver behovet av bibliotek för olika användargrupper, barn, studerande och äldre utredas. Utifrån utredningens resultat kan frågan om en ersättningslokal i närområdet behandlas.

9.3.1 Motiv till förslaget

Världslitteraturhuset har dubbelt så många besökare som utlån vilket indikerar behov av och efterfrågan på bibliotekslokalens faciliteter som läsplatser, datorer, utskriftsmöjligheter och bibliotekets aktiviteter och program, som läxhjälp, språkcafé, bokcirklar och föredrag. Statistiken indikerar därtill att vuxenverksamheten ökar i efterfrågan och att barnverksamheten minskar. Unga vuxna och vuxna i lärande, främst från områden med socioekonomiska utmaningar bedöms fortsatt behöva biblioteksverksamhet i området. Gamlestads Torg är en knutpunkt för kollektivtrafiken i nordost och biblioteket används både av boende i närområdet och av studerande som bedöms välja biblioteket tack vare läget. Förvaltningen menar att målgruppen, framför allt i områden med socioekonomiska utmaningar, behöver prioriteras i det läsfrämjande och demokratistärkande arbete och att förvaltningen genom förslaget kan rikta sina insatser och kompetenser till det nya profilbiblioteket, vilket i sin tur kan bidra till bättre förutsättningar för att öka måluppfyllelsen. Att förbättra läs- och skrivförmågan hos den tilltänkta målgruppen ses som ett medel att främja social hållbarhet, bredda deltagande i kulturlivet och stärka medie- och informations-kunnigheten.

Ur ett barnperspektiv är placeringen av ett bibliotek vid Gamlestads Torg inte den lämpligaste. Miljön utanför byggnaden är hårt trafikerad av både tåg och spårvagnar från flera riktningar vilket försvårar för barns rörelsefrihet och att kunna få gå till biblioteket på egen hand.

Konsthallen har behov av lämpliga kontorslokaler under tiden deras nya lokaler i Slakthusområdet etableras. Konsthallen kan vid en förändring av inriktning för Världslitteraturhuset ta över och nyttja lokalerna på plan två som kontor.

9.3.2 Konsekvenser av förslaget

För dem vi är till för

Ett profilbibliotek för unga samt unga vuxna där programverksamhet och det läsfrämjande arbetet i första hand riktar sig till målgruppen bedöms vara viktigt för att nå ökad måluppfyllelse både inom kommunfullmäktiges mål så väl som målbilden i förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024 - 2028. Förvaltningen har identifierat att det finns ett stort behov av läs – och studieplatser samt läsfrämjande aktiviteter för målgruppen redan idag. Samt att det finns potential till att arbetet ger större effekt om resurser koncentreras till denna verksamhet.

Barnfamiljer samt andra målgrupper kommer även i fortsättningen kunna hämta och lämna reserverade medier. Bedömningen är att andra bibliotek i nordost har kapacitet att omhänderta övriga programbesökare och då utveckla sin programverksamhet för barn och deras vuxna. Bokbussen är redan idag välbesökt i mellanområdet Gamlestaden – Utby och kommer fortsatt vara en viktig alternativ biblioteksservice för invånarna i området. Bokbussen besöker på torsdagar hållplatserna Fjällbogatan 44 / Frimästargatan, Vallarleden 60 och Slätteängsgatan / Utbyvägen.

Måluppfyllelse: KF:s mål och nämndens prioriteringar

Göteborg ska vara en jämlik och trygg stad där alla invånare ges inflytande och möjlighet till delaktighet.

Under året ska förvaltningen bland annat prioritera att fler barn och unga får uppleva minst en konst- eller kulturupplevelse per år och att öka tryggheten för användarna av de publika verksamheterna samt utveckla hur de publika verksamheterna arbetar med inflytande och delaktighet för de verksamheterna riktat sig.

Förvaltningen bedömer att förslaget kan bidra till ökad måluppfyllelse då biblioteksverksamheten på Gamlestads Torg får en uttalad profil gentemot unga vuxna och vuxna i lärande. Enligt Socialförvaltningen Nordost områdesanalys är det många unga vuxna och vuxna i lärande som går ut skolan med ofullständiga betyg. I förslaget kommer resurser kunna koncentreras till det nya profilbiblioteket vid Gamlestads Torg och nämnden kan på så sätt bidra till en mer jämlik och trygg stad.

Unga är en prioriterad målgrupp som är svår att nå i det läsfrämjande uppdraget. Förvaltningen lyfter därför ungas läsande och icke-läsande under perioden 2022 - 2025 och arbetar fram metoder i arbetet för de unga som inte alls vill eller kan läsa och de som älskar läsning på olika sätt.

I en rapport från MUCF⁵ görs tolkningen att ”tillgången till biblioteken kan ha en kompensatorisk effekt på läsningen för utrikes födda unga och unga som bor i områden med mycket stora socioekonomiska utmaningar”. MUCF understryker vidare att det behöver ske en utveckling av verksamheter och metoder som bidrar till att unga – oavsett ekonomiska möjligheter, funktionsförmåga, könstillhörighet eller språkliga och kulturella preferenser – får kraft att möta samhället utifrån sina egna villkor.

Segregation i Göteborg ska brytas.

---

⁵ [En fördjupad bild av ungas fritid UNG IDAG 2023](#) (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor Växjö 2023)

Kulturnämndens verksamheter skapar förutsättningar för människor med olika bakgrund och åldrar att mötas och att besöka olika delar av staden, vilket bygger tillit mellan människor.

Under året ska förvaltningen bland annat prioritera att säkra en mer likvärdig tillgång till konst och kultur i hela staden och att fortsätta det långsiktiga arbetet med att anpassa inriktningen på stadens biblioteksverksamhet till invånarnas behov, förväntningar och upplevelser. Biblioteksverksamhet och läsfrämjande insatser ska prioriteras i områden med socioekonomiska utmaningar och insatser ska genomföras för att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet.

I förslaget om ett nytt profilbibliotek med fokus på unga vuxna och vuxna i lärande i nuvarande inhyrda lokaler på Gamlestads Torg bedömer förvaltningen att måluppfyllelsen framför allt ökar gällande förvaltningens prioritering att fortsätta det långsiktiga arbetet med att anpassa inriktningen på stadens biblioteksverksamhet till invånarnas behov, förväntningar och upplevelser.

Förvaltningen bedömer vidare att en profilering gentemot unga vuxna och vuxna i lärande stärker biblioteks roll som aktiv part när det gäller insatser inom kommungemensamma frågor som trygghetsarbete, folkhälsoarbete, sociala erfarenheter i samhällsplaneringen samt samverkan med civilsamhället.

Göteborgs Stad ska ha en välfärd som möter göteborgarnas behov

Kulturen ska ge människor möjlighet att frigöra sina tankar och sin skaparkraft genom ökad kunskap och tillgänglighet. De kommunala kulturinstitutionerna och de fria kulturutövarna är en viktig del i den kulturella välfärden. Det är nämndens grunduppdrag att driva och utveckla publika kulturinstitutioner och mötesplatser som inte åligger annan nämnd. Nämnden ska planera verksamheten utifrån ekonomiska förutsättningar, grunduppdraget och behov hos de verksamheten riktar sig till.

Förvaltningens ska under året prioritera att säkra den kulturella infrastrukturen i staden vilket sker genom årlig revidering av kulturnämndens lokalbehovsplan, genom politiska uppdrag och genom nämndens grunduppdrag. Förslaget bedöms svara mot denna prioritering.

I samband med föreliggande rapport har undersökningar och rapporter som Rädda Barnens och Delmos årsrapporter från 2021, MUCF:s rapport Ung idag 2023 samt Socialförvaltningen Centrum och Socialförvaltningen Nordost befolkningsanalyser beaktats och analyserats i förhållande till statistik kopplat till programbesök, biblioteksbesök och utlån.

Förvaltningen kommer genomföra en mer fördjupad förstudie vid eventuellt beslut om annan profilering av biblioteket vid Gamlestads Torg.

Nämndens uppdrag att minska långsiktigt fasta kostnader

Förslaget innefattar att Göteborgs Konsthall från 1 februari 2025 etablerar kontorsplatser i den friställda lokalytan, i väntan på att ny konsthall iordningställs, vilket bidrar till resurseffektivitet och god ekonomisk hushållning genom samlokalisering av nämndens verksamheter.

10 Frilagret

10.1 Bakgrund

Enligt Kulturnämndens reglemente ansvarar nämnden för stadens definierade kulturhus och kulturhus för unga. Verksamheten startade 2012 då förvaltningen fick i uppdrag av nämnden att starta verksamhet med Ung kulturs dialogprocess som grund. I rapporten om dialogprocessen Rum för Ung Kultur (2012-03-29 § 56) som föregick uppdraget, poängterades att resultatet av dialogprocessen ska betraktas som en ”ögonblicksbild” av ungas uttryck under den specifika tid som dialogprocessen pågick.⁶ De centrala behoven skulle vara utgångspunkten för verksamheten, men det ansågs vara av vikt att skapa ”flexibla” strukturer för att nya önsksningar och behov skulle kunna förvaltas i framtiden så att verksamheten skulle förbli aktuell för stadens unga. Därför förordades ett ”processinriktat” arbetssätt, snarare än att exakt slå fast vad innehållet skulle vara.

Av rapporten framgick ett behov av att erbjuda en professionell kulturkontext i form av ett kulturhus för unga där det också skulle finnas tillgång till professionell utrustning och material. Huset skulle fylla en funktion både för unga som vill ”prova på” en konstform och för unga som är mer ”semiprofessionella” och kulturhuset skulle vara ett ”komplement” till det som redan görs av, med och för unga i staden. Rapporten betonade behovet av att ”samverka” med andra aktörer i staden, samt att kunna ha en ”guidande” funktion till andra aktörer och verksamheter.⁷

Kulturhus för unga öppnade efter kulturnämndens beslut i augusti 2012 (2012-03-29 §56) på bottenplan i Lagerhuset. Efter en namntävling samt dialog med unga samma år gavs verksamheten namnet Frilagret.

⁶ Rapport om dialogprocessen, 2012-03-08 Dnr 0211/11, s 8.

⁷ Rapport om dialogprocessen, 2012-03-08 Dnr 0211/11, s 15.

10.2 Nuläge

Frilagret har haft stort fokus på att från start etablera sig som plats i staden med hjälp av unga ambassadörer samt marknadsföring via hemsidan och sociala medier. Därtill har verksamheten utvecklats under åren med utställningsverksamhet och möjlighet till eget skapande i verkstaden Frilabbet. Frilagret har fyllt behov av replokaler och slutna mötesrum genom att erbjuda målgruppen att själva boka, träna/repa i blackboxen och logen. Detta har också fungerat som ett första steg in i Frilagrets lokaler. Frilagret har tre ytor där utställningar kan ske. Frigalleri, kaféhörnan samt blackbox. Fokus ligger på att skapa en bred representation av konstnärliga uttryck, åldrar och representation från så stora delar av staden som möjligt. I utställningsverksamheten ingår även tid med konstnärlig handledare från Frilagret, samt vernissage vid öppning av utställning. Idag genomförs initiativ av unga från hela staden. Genom att arbeta från ax till limpa med programverksamheten stöttas unga arrangörer i skapandet av deras evenemang och Frilagret har aktivt arbetat med att försöka ge plats till förstagångsarrangörer. En viktig del av Frilagrets verksamhet är också ambassadörsverksamheten som bidragit till att utveckla verksamheten.

Det unga ”kulturlivet i Göteborg” får betraktas som ett ekosystem genom att unga kan engagera sig på flera ställen och samarbeta på olika sätt.

10.2.1 Besök och initiativ samt öppettider

Under 2023, som var ett normalår, medverkade ca 9 700 personer i olika arrangemang. Jämfört med tidigare år har även anläggningsbesöken ökat. Frilagrets olika satsningar via nya strategier, metoder och samarbeten har resulterat i att nå både nya och identifierade prioriterade målgrupper.

Det finns en hög efterfrågan på att låna blackbox och logebokningar samt att arrangera event från både enskilda personer och grupper. Frilagret har också haft 84 samarbeten och 24 utställningar. *Skapa i frilabbet* genomfördes under 90 tillfällen.

Frilagret	2023	2022
Medverkande vid arrangemang	9 700	9 600
Antal aktiviteter*	767	630
- varav unga initiativ	139	140

*I antal aktiviteter ingår bokningar av black box och loge, dvs när lokalerna upplåts till unga.

Frilagret har öppet tisdag – onsdag 9-20 samt torsdag – fredag 9-17. Då kan besökare vistas i kaféet och övriga lokaler. Utöver dessa öppettider sker initiativ- och deltagardrivna arrangemang tisdag – lördag på kvällstid.

10.2.2 Lokalisering

Frilagret bedriver sin publika verksamhet på bottenplan i Lagerhuset vid Heurlins plats 1. Lagerhuset stod färdigt 1920 och blev då det första frilagret i landet. Det var en tullfri byggnad där importerade varor lossades direkt från båtarna. Redan 1922 förlorade frilagrets sin betydelse och blev en vanlig lagerlokal. Lokalerna byggdes om 2002 och 2012. 2012 invigdes det nya kulturhuset för unga i lokalerna. Frilagrets lokalytor är på bottenplan 679 kvm samlingslokal och 239 kvm lagerlokal samt på plan ett, 265 kvm kontor och på plan tre, 72 kvm kontor. Bottenplan rymmer en verkstad, en blackbox, en loge, utställningsytor och en större samlingslokal. Det finns också ett kafé samt möjlighet för besökare att sitta och studera eller arbeta utan köptvång.

I Lagerhuset finns även Göteborgs Litteraturhus som är en ideell förening och en plats där litteraturen står i centrum. Föreningens syfte är att ta vara på medlemmarnas och allmänhetens litterära engagemang genom att skapa litterära program och möjligheter att mötas i, genom och kring litteratur.

Lagerhuset huserar också flera tidskrifter, förlag, översättare, journalister och andra kulturaktörer, bland annat via sammanslutningen Förlagshuset. I huset finns också Litteraturhuset samt Kulturverkstan, en yrkesutbildning för kulturprojektledare.

10.3 Förslag till förändrat uppdrag

Kulturhus för unga / Frilagrets nuvarande initiativbaserade verksamhet för målgruppen förändras i föreliggande förslag genom att spridas till kulturnämndens övriga kulturhus – Kulturhuset Blå Stället, Kulturhuset Bergsjön, Kulturhuset Kåken och Frölunda Kulturhus. Samtidigt vidgas världslitteraturuppdraget i det nya förslagna biblioteket med fokus på litteratur, som konstform oavsett vilka författarskap det gäller och på vilka språk i världen litteraturen framförs på. Uppdraget föreslås lokaliseras i Frilagrets nuvarande lokaler. Det nya biblioteket i Frilagrets lokal har stor potential att bli en mötesplats för litteraturintresserade i hela staden, genom att fortsatt profilera sin kultur- och programverksamhet också för unga och unga vuxna (13 – 30 år).

Förslaget innebär att verksamheten som riktar sig till unga kan genomföras

i den black box och verkstad som ryms i lokalen, då de ytorna lämpar sig väl för att genomföra program och skapande verksamhet,

Kaféverksamheten upphör då den inte ryms i det nya konceptet och att det inte heller ingår i nämndens grunduppdrag att bedriva kaféverksamhet. Ytan som frigörs kommer behövas för att bedriva verksamhet enligt förvaltningens förslag.

10.3.1 Motiv till uppdrag för kulturhus för unga

De utvärderingar som gjorts under de tio år som verksamheten funnits visar att verksamheten har lyckats etablera sig som en attraktiv verksamhet och mötesplats för unga kulturintresserade och för aktörer som arbetar med ungas delaktighet. Verksamheten har idag en tydlig prioritering gentemot unga från områden med socioekonomiska utmaningar. Under perioden 2016 till 2020 fanns dock en starkare koppling till unga i Majorna och Linnéstaden något som uppmärksammades efter en utvärdering som genomfördes på nämndens uppdrag 2015.

Frilagret har en stor bredd i kulturuttryck som i form av arrangemang och workshops tar plats i huset. Frilagret arbetar utifrån ungas egna initiativ, vilket ger målgruppen möjlighet att själva definiera vad som är kultur. Därigenom fungerar Frilagret som en arena även för mindre och nya kultur- och konstformer som kan ha få etablerade arenor i staden. Verksamheten har idag en utvecklad samverkan med ett antal aktörer, organisationer och arrangörer i staden.

Kulturhusen i staden arbetar redan idag med programverksamhet som anordnas på initiativ av och med delaktighet från lokalsamhället. I och med att kulturhusen i staden sammanfördes till kulturnämnden har nya förutsättningar skapats för att integrera Frilagrets arbetssätt i stadens kulturhus och på så sätt bidra till att fler unga får möjlighet att utföra sin kultur.

I förslaget om att inrätta ett folkbibliotek i Frilagrets lokaler ska kultur- och programverksamheten också rikta sig till unga 13 – 30 år. Målgruppen är redan nu bekant med platsen och de unga som har ett litteratur- och skrivintresse, arrangerar eller på annat sätt deltar i Frilagret nuvarande verksamhet, kan därmed införlivas i kultur – och programverksamheten på det nya biblioteket.

Förvaltningen bedömer att förutsättningarna för att uppnå måluppfyllelse ökar genom att sprida arbetssätt och metoder omkring delaktighet och

initiativbaserad verksamhet då fler unga kommer få möjlighet att genomföra egna initiativ runt om i staden.

10.3.2 Konsekvenser av förslaget

För dem vi är till för

I förslaget till förändrat uppdrag bedömer förvaltningen att genom att sprida arbetssätt och metoder omkring delaktighet och initiativbaserad verksamhet, ökar måluppfyllelsen och fler unga kommer få möjlighet att genomföra egna initiativ runt om på kulturhus i staden. Besöksiffror och antalet arrangemang på Frilagret har ökat betydande det senaste året, och efterfrågan att arrangera i huset och nyttja lokalerna är stor. Genom föreliggande förslag kommer kulturnämndens lokaler i kulturhusen kunna nyttjas mer effektivt och fungera som arena för ungas initiativ.

Måluppfyllelse KF:s mål och nämndens prioriteringar

Göteborg ska vara en jämlik och trygg stad där alla invånare ges inflytande och möjlighet till delaktighet.

Under året ska förvaltningen bland annat prioritera att fler barn och unga får uppleva minst en konst- eller kulturupplevelse per år och att öka tryggheten för användarna av de publika verksamheterna samt utveckla hur de publika verksamheterna arbetar med inflytande och delaktighet för de verksamheterna riktar sig.

Förvaltningens bedömning är att det kan bidra till ökad måluppfyllelse för nämnden att sprida arbetssätt och metoder gällande delaktighet och inflytande till Göteborgs Stads övriga kulturhus i stället för som idag endast ha en verksamhet inom nämnden som arbetar med initiativbaserad verksamhet.

Segregation i Göteborg ska brytas.

Kommunfullmäktiges budget anger i inriktningen att Göteborg är en mycket segregerad stad där skillnader i livsvillkoren skiljer sig stort mellan olika områden. Nämnden bedriver öppna verksamheter runt om i Göteborg. Verksamheten skapar förutsättningar för människor med olika bakgrund och åldrar att mötas och att besöka olika delar av staden, vilket bygger tillit mellan människor.

Förvaltningens bedömning är att förslaget kan bidra till att öka måluppfyllelsen för nämnden genom att fortsätta det långsiktiga arbetet

med att anpassa inriktningen på stadens biblioteks – och kulturhusverksamhet till invånarnas behov, förväntningar och upplevelser samt att säkra en mer likvärdig tillgång till konst och kultur i hela staden som är förvaltningens prioritering för året.

Göteborgs Stad ska ha en välfärd som möter göteborgarnas behov

Kulturen ska ge människor möjlighet att frigöra sina tankar och sin skaparkraft genom ökad kunskap och tillgänglighet. De kommunala kulturinstitutionerna och de fria kulturutövarna är en viktig del i den kulturella välfärden.

Det är nämndens grunduppdrag att driva och samordna stadens kulturstrategiska arbete, stödja och främja konsten i dess olika former och konstnärernas villkor i staden och att driva och utveckla publika kulturinstitutioner och mötesplatser som inte åligger annan nämnd. Nämnden ska planera verksamheten utifrån ekonomiska förutsättningar, grunduppdraget och behov hos de verksamheten riktar sig till.

Förslaget bidrar till förvaltningens prioritering att säkra den kulturella infrastrukturen i staden, utifrån behov, förväntningar och upplevelser hos de verksamheten riktar sig till.

I samband med föreliggande rapport har medborgarundersökningar och statistik kopplat till Frilagrets unga arrangörer och besökare beaktats och analyserats

Nämndens uppdrag att minska långsiktigt fasta kostnader

I förslaget att nyttja de lokaler som finns i till förfogande i Lagerhuset för biblioteksverksamhet innebär en minskning av långsiktiga fasta kostnader då den nuvarande lokalen på Första Långgatan lämnas.

10.4 Möjlig samverkan i det föreslagna folkbiblioteket i Lagerhuset

Efter arbetet med konceptutveckling av Världslitteraturhusets uppdrag under våren har det framkommit att uppdraget med fördel kan vidgas från världslitteratur till litteratur som konstform oavsett vilka författarskap det gäller och på vilka språk litteraturen framförs på. Genom en mer lämplig lokalisering i Lagerhuset bedöms uppdraget hamna i ett större sammanhang tillsammans med andra aktörer och kan på så sätt utvecklas och växa. Samverkan kommer att underlättas av mångfalden av litterära aktörer under samma tak. I Lagerhuset finns även Göteborgs Litteraturhus

som är en ideell förening och en plats där litteraturen står i centrum. Föreningens syfte är att ta vara på medlemmarnas och allmänhetens litterära engagemang genom att skapa litterära program och möjligheter att mötas i, genom och kring litteratur. Lagerhuset huserar också flera tidskrifter, förlag, översättare, journalister och andra kulturaktörer, bland annat via sammanslutningen Förlagshuset. I huset finns också Kulturverkstan, en yrkesutbildning för kulturprojektledare. Litterära och kulturella verksamheter och aktiviteter pågår dagligen i Lagerhuset. Närheten till varandra och kunskapen om varandra underlättar relationskapande och samverkan.

Ett folkbibliotek skulle komplettera övriga verksamheter i huset med sin mediasamling och kompetens i läsfrämjande, litteraturförmedling och medie- och informationskunnighet. Lagerhuset kan då än mer bli ett kulturellt nav med verksamheter som stimulerar och inspirerar både allmänhet och professionella till litterär och kulturell utveckling, både individuellt och organisatoriskt.

Biblioteket kompletterar övrig verksamhet i Lagerhuset, som till exempel Göteborgs Litteraturhus och ska inte agera konkurrerande i programverksamhet eller aktiviteter. Samarbete och samverkan i huset och med andra aktörer möjliggör däremot breddning och fördjupning i litteratur- och kulturutbudet. Världslitteraturuppdraget och ett Unesco-rum, Litteraturstadens symboliska hem, föreslås finnas i det nya biblioteket.

Nuvarande koncept världslitteratur förändras till litteratur som konstform oavsett vilka författarskap det gäller och på vilka språk litteraturen framförs på. Det nya konceptet kan med fördel ta avstamp i Unesco Litteraturstaden Göteborg och bidrar till målbilden i stadens föreslagna biblioteksplan som lyfter upp vikten av att ”bygga broar” till läsning och litteratur, till upplevelser, inspiration och möjligheter för individen att utveckla alla sina språk.

Samverkan mellan olika aktörer stärker verksamheten. Vid samverkan möjliggörs samspel mellan olika kompetenser vilket berikar och fördjupar verksamheten. Det går att ta del av varandras nätverk, delge varandra erfarenheter och kunskaper och hjälpas åt med gemensamma utmaningar. Lagerhuset innehåller en mångfald verksamheter som arbetar med kultur och litteratur. Det finns flertal tänkbara samverkansparter vid utveckling av verksamhet för unga och kring skrivande förutom som tidigare nämnts Unesco Litteraturstaden Göteborg. Exempel ges nedan.

Angereds bokmäss

Angereds bokmässan är en litterär arena för skrivande personer, etablerade och oetablerade, både i Angered och i andra förorter. Bokmässans syfte är att lyfta litteraturen och poesin i förortsområden och spegla litteraturens och samhällets mångfald. Bokmässan vill inspirera och ge röst åt fler skrivande personer samt ge författare och litteraturaktörer möjlighet att nå en ny publik. Angereds bokmässan vill ta litteraturen till medborgarna och göra den tillgänglig för fler. Därför är det också gratis både att medverka i och att besöka Angereds bokmässan.

Angered författarskola/Angered folkhögskola

Samtal om vad litteratur är och kan bli. Målet är att lyfta och stärka skrivande.

Barnteaterakademin

Barnteaterakademin startades 2005 på uppdrag av Göteborgs Stads Kulturnämnd. Sedan 2008 är Angereds Teater huvudman för projektet, som drivs av en projektledare samt en styrgrupp, bestående av representanter från barn- och ungdomsteaterfältet i Göteborg och Västra Götalandsregionen. Övergripande mål för Barnteaterakademin är att stimulera produktion av ny dramatik för barn och ungdom och utveckla barn- och ungdomsteatern kvalitetsmässigt.

Berättarministeriet

Berättarministeriet verkar för att minska segregationens negativa konsekvenser på barns skolgång genom att stötta lärare och elever i skolor med högt socioekonomiskt index i den dagliga undervisningen. Det görs genom kostnadsfria skolprogram som lockar eleverna, oavsett kunskapsnivå, att erövra det skrivna ordet.

Föreningen Lagerhuset

Föreningen har som mål att främja medlemmarnas intressen och att utveckla Lagerhuset till en mötesplats och resurs för publicistisk och kulturell verksamhet. Föreningens medlemmar deltar genom gemensamma aktiviteter och samverkansprojekt kring utmaningar i en publicistisk värld i stor förändring. Lagerhuset i Göteborg ska vara öppet för omvärlden och stödja medlemmarnas offentliga verksamhet liksom gemensamma publika initiativ. Föreningen ska verka för att Lagerhuset utvecklas till en mötesplats och arena för samtal om litteratur och samhälle. Lagerhuset i Göteborg hävdar människors lika värde och verkar för att yttrandefriheten och demokratin värnas och fördjupas. Föreningen bjuder in alla kulturverksamheter i Lagerhuset till medlemskap.

Författarcentrum Väst

Författarcentrum är en ideell förening för yrkesverksamma författare. Verksamheten skapas och genomförs i fyra regionala föreningar. Som

medlem i någon av föreningarna kan författare ha en egen presentation och vara tillgänglig i förmedlingsdatabasen. Varje år bokar Författarcentrum Väst närmare 800 författarbesök till skolor, bibliotek och andra uppdragsgivare. Målsättningen är att sprida litteraturen brett i samhället och skapa möten mellan allmänhet och författare. Utöver Författarförmedlingen drivs läs- och skrivfrämjande projekt, arrangeras litteraturevenemang och erbjuds professionella manustjänster. Författarcentrum Väst har cirka 370 medlemmar och verksamheten omfattar Västra Götaland, Halland och Värmland. Forum för poesi och prosa är deras litterära scen och mötesplats för litteraturintresserade.

Göteborgs Litteraturhus

Göteborgs Litteraturhus är en ideell förening och en plats där litteraturen står i centrum. Föreningens syfte är att ta vara på medlemmarnas och allmänhetens litterära engagemang genom att skapa litterära program och möjligheter att mötas i, genom och kring litteratur. Föreningens medlemmar är ett 80-tal organisationer och grupper som bedriver litterär verksamhet.

Kreativt skrivande/Kvinnofolkhögskolan

Grundkurs och fortsättningskurs i skrivande.

Kulturverkstan

Kulturverkstan är en tvåårig yrkeshögskoleutbildning till kulturprojektledare. Utbildningen drivs i Lagerhuset.

Manusfabriken

Manusfabriken är ett oberoende nätverk som består av professionellt verksamma manusförfattare inom film, tv och ljud-drama. Manusfabriken finansieras av Lindholmen Science Park och Göteborgs Kulturförvaltning. Verksamheten är en del av Göteborgs Stads fleråriga satsning på att etablera sig som filmstad och drivs av Film & TV vid Lindholmen Science Park.

Nätverkstan

Nätverkstan är en oberoende och icke-vinstdrivande organisation. Ett kunskapscentrum för kulturlivet som arbetar tillsammans med andra aktörer och tror på samverkan som en viktig grundförutsättning inom kulturlivet och samhället i stort.

Tidskriftsverkstan

Tidskriftsverkstan arbetar för att synliggöra kulturtidskrifterna i det offentliga samtalet. Målet är att visa hur de ofta förbisedda kulturtidskrifterna utgör en oundgänglig förutsättning för idéproduktion och debatt i ett fungerande demokratiskt samhälle.

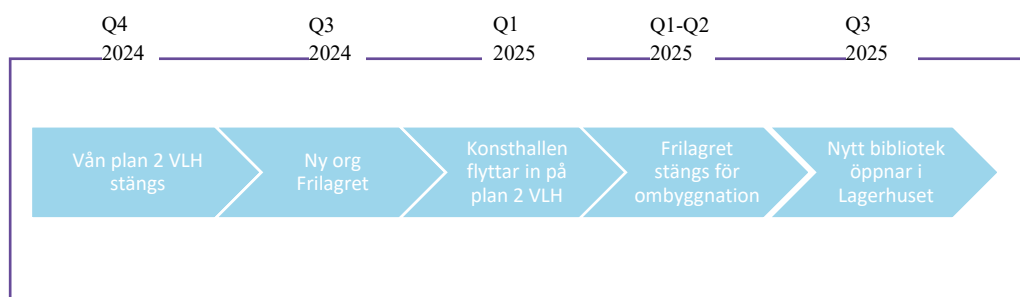
11 Beroenden och tidsplan

Ovanstående förslag till förändringar är beroende av varandra och får konsekvenser för tidplan för genomförande.

Världslitteraturhusets våning två föreslås stängas under december månad 2024 och lokalen iordningsställs med tillfälliga kontorsplatser för Konsthallens personal från och med 1 februari 2025. Biblioteket på våning tre kommer fortsatt bedriva sin verksamhet – nu som ett profilbibliotek för unga vuxna och vuxna i lärande.

Upprustning av Majornas bibliotek kan genomföras när fastighetsägaren så bedömer det vara möjligt och efter det att en biblioteksservicestation i Sjöfartsmuseet Akvariet har etablerats. I servicestationen kan media hämtas och lämnas under museets ordinarie öppettider (tisdag-onsdag 10–18, torsdag 10–20 och fredag-söndag 10–17).

Vad gäller övrig verksamhet och tidsplan föreslås, om så är möjligt, en ombyggnation och anpassning av lokaler i Lagerhuset (fd Frilagrets lokaler) ske under januari (mars) t.o.m. augusti 2025. Linnéstadens bibliotek föreslås flyttas samtidigt som nya lokaler i Lagerhuset invigs i september 2025.

Förvaltningen förslag innebär att det fortsatt kommer finnas folkbibliotek i olika kategorier inom de berörda stadsområdena men behovet av biblioteksservice i en växande stad kommer fortsatt att behöva analyseras under kommande år.

